

СТЕФАН ЦВАЙГ ГЕРОИЧЕН МИГ

Превод от немски: Екатерина Клайн, —

chitanka.info

**Достоевски, Петербург, Семьоновският площад
22 декември 1849 г.**

От сън изтръгнаха го през нощта.
Звънतेж на саби в крепостта,
Ехтят команди, в неизвестността
Пробягват сенки — духове.
Напред го блъсват в зиналата паст
На дълъг тъмен ходник.
Резе прецраква, трясва се врата
А после: свод небесен, леден въздух.
Набързо тласват го в каруца —
Подвижен погреб, в който той потъва.

До него, във вериги оковани,
Немеят, вцепенени от уплаха, още девет.
Мълчат и всеки чувства
Къде отвеждат ги в нощта...
Че между спиците на дрънкащите колела
Захвърлен е животът им сега.

Колата спря.
Отваря се решетката-врата
И с мрачен поглед ги посреща
Частица свят заспал:
Каре от мръсни ниски къщи
Огражда мрачен заснежен площад,
От сивата мъгла изникнал,
Над тях се очертава ешафод
И само златното кубе на черквата висока
Отблясъка отпраща
От кървавата светлина на леденото утро.
Нареждат се в редица мълчаливо.
Присъдата изслушват:
Смърт!

Ще ги разстрелят за измяна.
Смърт!
Изреченото слово — тежък камък
Пада връз смръзналата тишина
И чути я на две.
Пропада после звукът глух
Във гроба на студеното мълчание.
Разбира той като насън,
Че сетният му час настъпва
И знае само: краят го очаква.
Нахлузват му отгоре смъртна риза,
С другарите с последна дума се прощава
И с пламнал поглед, с неизвикан вик
Христовото разпятие целува,
Свещеникът което му подава.
След туй
За стълбовете ги привързват.

Казак се спуска
На жертвата очите да затули.
Той жаден поглед впива за последен път,
Преди завинаги да ослепее,
Във това парченце свят,
Отсреща що му се разкрива:
Църковното кубе се къпе в блясък
И чашата свещена му поднася —
Причастие пред вечния му път.
Усетил щастие внезапно,
Към нея той във миг посяга —
Залог за вечния живот отвъд.

Очите му закриват.
Но в него в цветове кръвта възвира,
Картини се явяват живи
И таз секунда пред смъртта
Възвръща му живота минал:
Безрадостно, убито детство,

Баща и майка, брат, жена,
Три хапки дружба, две чаши сладост...
Една мечта за слава и бreme от позор.
Пред него вихром преминава
Изгубената младост, зрелостта, живота до мига,
Кога о стълба го привързват.

Отново се опомня
И ужасът го сграбчва.

Ето:
Пристъпва някой, идва близо, все по-близо,
И слага на сърцето му ръка:
То бие слабо, все по-слабо...
И спира...
Още миг... и вече няма нищо...
Казаците в редица се строяват,
Насочват пушките... ръце изпъват...
Секунда — цяла вечност.

Но вик:
Стой! Спри!
Пред строя офицер застава,
Размахва къс хартия във ръка.
Гласът му прокълтява:
„Във своята милост царят
Присъдата отменя,
Смекчава я, с по-лека я заменя.“

Звучат словата странно.
Той смисъла им не разбира,
Но в жилите му пак кръвта напирва,
Издига се, клокочи и запява.
Смъртта полека се отдръпва...
Отпуска се скованото му тяло,
Очите му през черната завеса
Съзират поздрава на светлина предвечна.

Въжетата палачът мълчешком развързва,
Превръзката от слепоочията свлича
Като кората на бреза напролет.
От гроба взорът му, люлеейки се, изпълзява —
С завърналия се живот се връща.

Мистичната картина на света —
Потънала в позлата църква,
Отново пред очите му възкръсва.
Като с молитва я обграждат
Разцъфналите рози на зората.
Блестящият ѝ купол с разпятието
Като със меч свещен
Към розовите облаци в небето сочи.
А там, във утринта прозрачна
Над църквата самият божи храм израства.

Звънтят небесните простори,
Могъщ поток от светлина
Се в тях излива.

Понесли сякаш злото на Земята,
Мъгли димящи към небето се понасят.
От земните недра извира вик
На хиляди страдалци,
В единен хор се слива
И тъй нагоре се възнася.

И чува той гласа на всички дребни люде:
Жени, плътта продавали напусто,
Девойки, паднали в калта,
Гласа на оскърбените, самотните,
Живели без усмивка,
Плача сподавен на децата,
На прелъстените крещящото безсилие,
Гласа на немите,

Окаяни, низвергнати, презрени —
Светци без ореол по улици и стъгди.
Вика им чува — мелодия всевечна,
Изпълнила гръмовно безкрайното небе.

И вижда:
Страдалците, еднички, към Бога път намират.
Като с олово към земята приковани,
Живеещите в щастие умират.
А хорът на земното страдание
Достига без препятствие небесното сияние.

И знае той:
Ще бъдат чути всички, всички,
Изпълнил е небето Бог със състрадание.

На съд Бог бедните не призовава,
Над тях безмерната му Милост
Струи, излива се и просиява.

Виденията апокалиптични се разпръсват,
Страданието става радост, а щастие — скръб
За всеки, който чрез смъртта
Живота си повторно изживява.
И спуска се надолу огнен ангел,
С лъча на святата любов, от мъката родена,
Сърцето му пронизва.

Просечен сякаш, той пада на колене,
Поел във себе си световното страдание.
Телото му трепери
И зъбите със пяна се покриват,
Чертите му са сгърчени във спазъм,
Но сълзи на блаженство страните му обливат:
Веднъж докоснал се
До устните горчиви на смъртта,

Той вкусил е блажената наслада на живота.

*За рани и мъчения душата му копнее,
Защото е прозрял,
Че в този миг съдбовен
Бил е Онзи,
Когато разгнаха на кръста.
И като Него
След жарката целувка на смъртта
Живота заради страданието ще обича.*

*Войниците от стълба го отвеждат,
Отново във колата го натикват.
Лицето му — безжизнено и бледо
И взорът му — към себе си обърнат,
А в ъгъла на трепкащите устни —
Застинал на Карамазови жълтеещият смях.*

Стихотворението на Стефан Цвайг „Героичен миг“ е включено в неговата прочута книга с есета „Звездни мигове на човечеството“. Като „звездни мигове“ в книгата си Стефан Цвайг описва:

- Откриването на Тихия океан (1513);
- Краят на Източната римска империя с падането на Византия (1453);
- Композирането на „Месия“ от Георг Фридрих Хендел (1741);
- Създаването на Марсилезата (1792);
- Поражението на Наполеон при Ватерлоо (1815);
- Мариенбадската елегия на Гьоте (1823);
- Откриването на златните полета на Калифорния (1848);
- Помилването на Достоевски на ешафода (1849);
- Първата дума през Океана (1858);
- Краят на Толстой (1910);
- Борбата на капитан Скот за стъпване на Южния полюс (1912);
- Връщането на Ленин в Русия (1917).

Издание: сп. „Пламяк“, брой 9–10, 01.09.2002

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.